

What happened to... Herhuisvesting NVWA

11 mei 2017

MARLIES ROHMER
Architect

Architect Marlies Rohmer is met een camper het land in getrokken om te zien hoe het haar gebouwen is vergaan. Ze bekeek hoe het gebouw erbij stond en ging met de gebruikers in gesprek. De komende weken deelt Rohmer in een serie essays op Architectenweb haar bevindingen. Vandaag aflevering 10: de herhuisvesting van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (VWA).

Hoe werkt het nieuwe werken? - 'Doe het zelf' in de stijl van de architect - debiteuren, crediteuren - 'dit is dus jouw vaste flexplek'

Een bestaand enigszins identiteitloos verkamerd kantoorgebouw in Utrecht heeft een nieuw leven gekregen, gebaseerd op een fikse reorganisatie en een programma van eisen voor Het Nieuwe Werken. Opdrachtgever: de Rijksoverheid, de nieuwe NVWA. Het ontwerp is gebaseerd op ons zogeheten 'patchworkmodel', een levendig open werklandschap, dat uitgaat uit van het Cradle to Cradle-principe. Het is gebaseerd op (gedeeltelijk) behoud en sublimatie van bestaande structuren, indelingen, materialen en infrastructuur.

Het 'patchworkmodel' is een flexibele lappendeken, waarbij een open kantoorlandschap gecombineerd met 'specials' (ruimtes als concentratieplekken) meandert over de vloeren. Licht en ruimte van gevel tot gevel engeen kamers meer aan lange gangen. Maar overgaan naar Het Nieuwe Werken (zonder vaste werkplek in een geabstraheerd kantoorlandschap) kan een shock zijn voor mensen die eraan gewend zijn een eigen kamer te hebben. Het gaat nooit zoals het moet, het gaat alleen zoals het gaat.

Het aanvankelijk als clean kantoorlandschap ontworpen project ziet er nu heel anders uit. Het project waar niemand een vaste werkplek of een eigen kamer kreeg is zelfs zonder kasten ontworpen. De medewerkers hebben het project naar hun hand gezet: overal staan inmiddels zelf meegebrachte kasten, het project is geheel dichtgetimmerd met privébezittingen.

Een ooggetuigenverslag:

FL (opdrachtgever): *'Het gedrag van mensen, daar hebben we te weinig aandacht aan besteed. 's Ochttends gaan mensen gauw vast ergens hun tas neerzetten en vervolgens in vergadering. Dus ik kan daar niet werken, want de computer is gelockt door Pietje... Op een gegeven moment ga je dat evalueren en toen was er een tekort aan concentratiewerkplekken. Dus er zijn wat hokjes gesplitst...'*

Ik: *'Nou, ik ben heel benieuwd, daar kan ik misschien nog iets van leren.'*

FL: *'Ze gaan muiten: mensen die er dan op dinsdag en donderdag zijn, de drukke dagen hier, komen binnen en dan is er geen plek, dan gaan ze naar huis. "Doei, ik ga naar huis." (Mensen willen graag hun eigen 'werkplek', dat heeft ook te maken met status.)*

Ik: *'Die mensen zijn beledigd dat ze geen eigen kamer meer hebben. Als je het nou nog een keer zou doen, zou je dan toch een aantal vaste werkplekken willen maken?'*

FL: *'Ja, dit is bijvoorbeeld zo'n plek, zo'n 'special'. Mensen zitten hier altijd, het zijn dus geen flexplekken. En op een gegeven moment kreeg ik klachten dat ze te dicht op elkaar zaten. Toen heb ik in Duitsland een firma ontdekt die geluiddempende materialen levert. En dat werkt...'*

Ik: *'Dus jij hebt dit er gewoon tussen gezet.' (Wijzend op een aantal nieuw geplaatste schotten.)*

FL: *'Ja, veertig procent geluidsreductie.' Ik: 'Is dit jouw vaste 'flexplek?'*

Medewerker 1: *'Ja alleen dit hoekje, ik zit dus altijd hier.'*

Medewerker 2: *'We hoeven niet te vechten voor een plek.'*

Medewerker 3: *'Ja en na vijf uur mogen we voetballen hier.'*

FL: *'Verder heb ik me best een beetje vergist in vergaderruimten voor grote groepen. Heb je die tent gezien? Ik heb dus een tent neergezet op de binnenplaats, met heteluchtkanon. Een party-tent.'*

Ik: *'Wat creatief...'*

Ik: *'Hé Frans, heb jij dit ontworpen?' (Wijzend op nieuwe balie.)*

FL: *'Ja, met iemand die er verstand van heeft natuurlijk, maar ik vond 'm wel leuk.'*

Ik: *'Jullie hebben dus gewoon door geassocieerd op ons thema. Waar heb je eigenlijk een architect voor nodig, zou je jezelf kunnen afvragen.'*

Geen antwoord.

Ik: *'Wat zit daar in die plantenbak?'*

Mevrouw van het secretariaat: *'Oh, de knuffelkip.'*

FL: *'Hier zit de directie, het uitgangspunt is dat de diverse secretariaten bij het ankerpunt (servicekern) zitten.' (De eerste kamertjes voor leidinggevendenden worden alweer geïnstalleerd.)*

Ik: *'Heb je dan niet het idee dat dit integraal aangepakt moet worden? Die kasten die hier opeens nogal rommelig in de ruimte staan... Of stoort het je helemaal niet?' (Met de kennis van nu zou je twintig procent van de werkplekken als vaste werkplek ontwerpen, waardoor je alle permanente voorzieningen ook netjes in kasten kunt wegwerken.)*

FL: *'Wat bedoel je?'*

Ik: *'Het PvE was zonder kasten, in verband met Het Nieuwe Werken, bij nader inzien had er nog een plan moeten komen voor al deze kasten van het secretariaat.'*

Geen antwoord.

Ik: *'Ben je op zoek naar een plek?'*

Medewerker 4: *'Ja.'*

Ik: *'En die is gewoon niet te vinden?'*

Medewerker 4: *'Nou, voorlopig nog niet.'*

Het mag duidelijk zijn dat er vrij kort na oplevering al een aantal zaken niet functioneerde. Met enige verbijstering moet ik constateren dat zonder ons te consulteren (hoeveel geld en inspanning is er niet in het ontwerp gestoken) de dienst huisvesting van deze overheidsinstelling zelf aan de slag gaat, waarmee eigenlijk het aanvankelijke ontwerp teniet gedaan wordt. Overigens weet men zich van de prins geen kwaad. *'Het ziet er toch wel goed uit zo?'*

Blijkbaar heeft ook de projectorganisatie van de Rijksgebouwendienst (inmiddels Rijksvastgoedbedrijf), onze formele opdrachtgever, geen flauw benul wat er na de oplevering gebeurd is met dit project. Lessons learned: bij elk project zou je na een jaar een aantal praktische zaken die in de praktijk niet goed functioneren (Het Nieuwe Werken werkt voor zo'n tachtig procent) moeten kunnen wijzigen. Daar zou je budget voor kunnen reserveren.

